

לפני 25 שנה

הזותיק שמאי קוניצסולסקי, מדור הביזרור הביא את סיפוריה של להקת המחול ברזיליאנה, תחת הובלתה של חזרה על גבי שחזור. מדור הפרטים סקר את הסרט, קורות אסתר קיסטלר, בשער הגליון: רמטכ"ל משה דיין.

גליון העולם הזה: שראדיאר השביע לפני 25 שנה בדיוק, היה הגליון האחרון לשנת 1957. המאמר הראשי בו עסק במשבר שהביא לנפילתה של ממשלת ישראל, על רקע היחסים עם מערב גרמניה. תחת הובלתה של ראשי-עיר 41 סגנים — בשבע דקות הובא סיפורה של עיריית נתניה, שבה חסם משה שקד את מקומו של מייסד העיר, עובד בן עמי, בתרגיל פוליטי זרז ומתוכנן. מאמר רביעי בסדרת הגילויים על הנעשה בספורט הישראלי היה המשמונים מספר הבשר של המכביה, שחשף את העסקים שהבתימו את שם המכביה. כתבת-סרטייל בשם: טופסי משוגע לספורט החסקה: התייחסה למצייל

משבר בממשלה ובחירות באופק ★ הסכס: דתיים-מישרד החוץ ★ מי שפט רוצחי קסטנר

העולם הזה 1056 תאריך: 25.12.1957

קריהגנה זה היה ברור מאוד. אדרת יטען כי עדיהתביעה, שסיפרו על הרבקה כרוזים היו בעצמם שותפים לפשע, ומשום כך יש להביא סיוע לערויותיהם. סיוע כזה לא הובא. לדעת אדרת, ונגד חרותי לא הוכחה שום אשמה שהיא. כמו כן, טען הסניגור, לא הוכחה התביעה שום קשר מחתרתני בין אקשטיין, סוכן הש"ב, ובין חרותי.

מתי מותר לשקר. לתביעה היתה תשובה גם על טענות אלה: חרותי הוא אחד מתוך חברי-אנשים שלם, שהוכרו כגוף מחתרתני במישפט צריפין. הפקודה אומרת שמי שהוכרו כטרוריסט פעם אחת, יישאר כזה לכל ימי חייו. עד אם יוכיח את ההיפך. "אין צורך בסיוע", טענה התובעת מרים בן-פורת, ההוכחה לכאורה קיימת. ולכן מספיקות אנאלוגיות חשודות, עדויות נסיבתיות ועדויות של שותפים לעבירה... הפקודה למניעת הטרור קובעת כי כל מי שתומך, אפילו בכתב, באשיר-מחתרת הוא טרוריסט. חרותי פירסם בעלוני חזית הנוער וד"ר שייב (אלדר) בסולם מאמרים שקראו לסולידאריות עם עצורי-צריפין...

אדרת לא התכוון אפילו להוכיח את ההיפך. זה פנטסטי: שום בית-מישפט לא יסכים להרשיע אורח ישראלי על סמך הוראה כזו! השבוע החלו שני הצדדים כסיכומיהם. אחרי שמיעת עשרות עדים, שכמעט מחציתם היו אנשי סוכנו, מודיעין או בלשי הש"ב, יצאו שלושת השופטים להוציא את פסק-דינם. כשבאוניהם, כמו באוני כל שאר באי בית-המישפט, מההרדים עדיין דבריו המאלפים של איש "מטה הש"ב". שהעיד בתשובה לשאלת אדרת, אם מותר לאנשי הש"ב להפיץ שקרים ולשקר במזיד: "הדבר נתון לשיקול דעתו (של איש הש"ב). במיקרים לא כליכך חמורים, הוא יכול לשקר על דעת עצמו. במקרים חמורים, יוכל לשקר אחרי שהתייעץ עם המפעיל שלו. רב לא יוכל להתקבל למחתרת — הוא מוכרח לשקר מפעם לפעם בתוקף תפקידו..."

החייל הראשון על הדוכן

בעת ביקור בירושלים קלטה מצלמת העולם הזה פקודה ידועה בצבא: יצאצוח נעלים, אלא שנעליו של דיין צוחצחו ברחוב בן-יהודה, ליד קפה עטרה, בידי מצחצח נעלים מיקצועי. הרמטכ"ל לא טרח לעשות זאת בעצמו.

אתה רשאי להעיד בשבועה, להצהיר במקומך, או לא להעיד בכלל. רממה שררה בבית-המישפט. התובעת, מרים בן-פורת, עילעלה בניירותיה, התכוננה לחקירת שתי-עורב מקיפה של הנאשם. לה, כמו לכל באי בית-המישפט, לא היה ספק כי יעקב חרותי יעיד בשבועה מעל דוכן-העדים. יחשוף עצמו לשאלותיה של התובעת. פרקליטו של חרותי, עורך-הדין יצחק אדרת, היה סבור אחרת: "חרותי בוחר לא להעיד ולא להצהיר דבר. ההגנה גם לא הביא עדים משלה".

שותפים לפשע, עדים במישפט.

הודעה מפתיעה של חזרת קריהגנה מפתיע. כי למרות ששלושת השופטים הושבעים ברין רחוק בשבוע שעבר את טענתו של אדרת כי "אין להשיב על האשמה, מאחר שהתביעה לא הביאה כל הוכחות לביטוסה" חשבו הכל כי במשך השבועיים הבאים תינתן לבית-המישפט ההזדמנות להאזין לעדי-ההגנה ולחרותי עצמו בראשם. אדרת, אחת הרמויות המוכרות ביישוב כבר מימי מישפטי המחתרת בימי המנדט הבריטי, ובעצמו ראש מחלקת החקירות של האצ"ל לשעבר, היה איתן בדעתו: התביעה לא הוכיחה כלום. לא הוכיחו שמץ של מעשי-אלימות שבוצעו. או אפילו נסיון לביצוע מעשי-אלימות. בלי אלימות אין מחתרת, לפי לשון הפקודה למניעת טירור. מה עליי להוכיח, אס כן, לבית-המישפט?

העם

ארץ הבחירה בין יתר התארים שבהם כינו חכמי-ישראל את ארץ-הקודש, הם השתמשו גם בכינוי ארץ-הבחירה. השבוע היה נדמה כי אילו חיו אותם חכמים כיום, היו נוטים יותר לשם ארץ-הבחירות.

לפי החוק, צריכות הבחירות לכנסת הרביעית להיערך רק בחודש יולי 1959. אולם בג'ונגל הבינמפלגתי אין ערך לחוקים. כל אחר ראשי לפתוח במערכה, ברגע הנראה לו כמועיל לעצמו וכמויק ביותר ליריב. כך אפשר להבין את מחוליה-השרים שהקיף השבוע את שותפות הקואליציה הממשלתית. מאחורי ההצטרות המפוצצות על ביטחון, מצפון ואחריות לאומית, עמדו העסקנים הקטנים ופולו לעבר הקלפי. רוחות-הרפאים של הבחירות הילכו אימים במיסדרונות המשבר, וכל צד חישב בקרירות כמה קולות עשויה עמדתו להביא לו ביום הבחירות.

היתה זו תמונה שהפחידה לא כליכך בשל מה שהצטייר בה, אלא בעיקר בשל מה שהיא רמזה על העתיד, כאשר הלהט של מערכת-הבחירות ימים גם את שרירי ההתאפקות וההסוואה.

מנגנון

ההסכם שלא קיים

בין יתר השותפים, אשר משה שרת ניסה לגייס בשעתו נגד מרינייתו האקטיביסטית של דויד בן-גוריון, היו גם השרים הדתיים. בהסכם סודי, שנערך בין שרת ובין הדתיים, הבטיח שרי-החוק של או להעניק לסיעה הרחבת שורה של מישורות דיפלומטיות, אם אלה יתמכו בעמדתו נגד בן-גוריון. ההסכם, אשר רובו נעשה בעליפה, כלל גם כמה דברים כתובים שחזרו על גבי לכן, היתה זו רשימה שאותה הגיש ח"כ יצחק רפאל לשרת, ואשר כללה את שמות המועמדים של הסיעה הרחבת לתפקידים הדיפלומטיים שבוטחו.

ההסכם לא יצא אל הפועל, בגלל גילויי העולם הזה (965), שפירסם את הפרשה ואף ציין את שמות המועמדים. משה שרת הודרו להכחיש את הגילויים, באמצעות הודעה בכנסת, קיווה כי בזאת יציל את עורו הפוליטי מועצמו של בן-גוריון. אך בן-גוריון לא נרגע, ואנשי המדיניות יודעים כי גילוי הסכם זה הוא שהביא, בסופו של דבר, לסילוקו בחרפה של שרת ממשלת בן-גוריון.

מסיבות טכניות. השבוע ניתן אישור מוסמך ביותר לאמיתות הגילויים. היה זה יצחק רפאל עצמו, שחשף חלק ניכר של הפרשה בבטאון מילפנתו הצופה. במאמר ארוך, חתום בשמו המלא, סיפר רפאל כי בחודשים האחרונים של כהונת משה שרת כשר-החוק, הוגשה לו על-ידי הדתיים רשימת מועמדים למישורות דיפלומטיות במנגנון מישרד-החוק. הח"כ הדתי לא התחזק במאמר זה רוקקא לקבוע עובדות היסטוריות, הוא רק התלונן, כי למרות שהוגשה או הרשימה על-יפי נקשתו המפורשת של שרי-החוק עצמו, לא נתמנה עד כה איש מבין אלה ששמותיהם פורטו ברשימה. טען רפאל: מתוך מאות המישורות הדיפלומטיות של מישרד-החוק, לא הופרשה אפילו אחת לשותף הדתי בקואליציה, לכל המישורות נתמנו חברים שהצטיינו בדבר אחד: בפינקס חבר של מפא"י.

אנשים

- ראש עיריית נתניה לשעבר **עובד בן-עמי**, בראיון עיתונאי: "משא ומתן קואליציוני זה כמו שוק סוסים".
- הרב הראשי **יצחק רחמים ניסים**, בהגדרו את המונח פוליטיקה, בעת ביקור בבארישבע: "שעה שנוה הביא לתיבה את כל החיות, בא אליו השקר וביקש גם הוא להיכנס. שאלו נוח: ומי היא בת זוגך? הלך השקר והביא עמו את החנופה, ומהם נולדה הפוליטיקה".
- רעיית נשיא המדינה **רחל ינאית בן-צביל**, בתשובה לטענות עולים שהקיפיה בעת ביקור באשדוד: "נשקו לטוריה: עבודתכם ככלי זה, שאתם רואים בו עונש וקללה. תהיה לכם לברכה".
- שר-הרוואר **ד"ר יוסף בורג**, על הקואליציה: "הממשלה משולה לעגלה שבו-גוריון מוביל אותה לכיוון אחד. ברייהודה וכרמל מושכים לכיוון ההפוך, רווח שומר שהיא לא תיכנס לדרך חד-סיטרית ואני שומר שהיא לא תיסע בשבת".
- ראש-הממשלה **דויד בן-גוריון**, באחת מישיבות הממשלה על רליפת הידיעות הביטחוניות מיישובותיה: "שרי הממשלה הפכו לכתבי עיתונות. במקום להדליף ידיעות לציבור באמצעות ישיבות הממשלה, מכבר אני מסיבת עיתונאים גלוייה".
- בצורה מקורית מאוד הומזין בכנסת עורך הארץ **ח"כ הפרוגרסיבים גרשום שוקן**, מאמר לענייני כלכלה מח"כ מפא"י, מנחל סולל בונה **דויד בהדן**, בעת שהאחרון התפרץ ושיסע את שוקן בקריאות-כניניים, בשעת נאומו שבו הומזין את הכהן לטעון את טענותיו גם מחוץ לכנסת. צעק ככה: "גם לפני עורכי הארץ רצייתי לטעון, אבל הם לא נתנים לי אפשרות". השיב על כך שוקן: "יש לך חופש מלא, מיכתבים למערכת או מאמר חתום עם שכר-סופרים. אתה יכול תמיד להשתתף אצלנו".